

Національна академія наук України
Інститут економіко-правових досліджень

**ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ І ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА У
СФЕРІ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ІННОВАЦІЙ
ЯК ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ З
РЕКОНСТРУКЦІЇ ЕКОНОМІКИ: ОСОБЛИВОСТІ
ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА
СПІВВІДНОШЕННЯ**

*Наукова доповідь
О.Е. Ліллемяе, В.К. Малолітнева*

Допомога на дослідження та інновації (R&D) є допустимою, якщо:

існує дійсна потреба у державному втручанні;

допомога має стимулюючий ефект;

обсяги допомоги є пропорційними;

державна допомога не перевищує рівень найменшого можливого негативного впливу на конкуренцію

Пропозиції:

1. Розглядати державну допомогу R&D як допустиму в умовах існування здорової економічної конкуренції;
2. Розмежовувати академічні дослідження, а також дослідження для подальшої комерціалізації у підзаконному нормативно-правовому акті, який має бути розроблен Уповноваженим органом до набуття чинності Закону про державну допомогу;
3. При повідомленні до АМКУ про схему подібної допомоги необхідно детально прописувати на впровадження яких саме досліджень будуть спрямовані кошти;
4. Застосовувати постійний контроль АМКУ щодо досягнутих результатів затверджених схем допомоги задля попередження перехресного субсидування.

Публічні закупівлі для інновацій

INNOVATIONS 2016

1. **Перед-комерційні закупівлі (Pre-commercial procurement)** - закупівлі наукових досліджень, науково-дослідних або дослідно-конструкторських розробок, перед тим, як вони стають комерційно доступними.
2. **Публічні закупівлі інноваційних рішень (Public procurement of innovative solutions)** - закупівлі, у яких державні замовники виступають в якості першого та головного покупця інноваційних товарів або послуг, які поки що не є у широкому доступі на комерційній основі. Публічні закупівлі інноваційних рішень не включають закупівлю наукових досліджень, що має назву перед-комерційних закупівель.

Для чого потрібні перед-комерційні закупівлі?

- Енергоефективність
- Зміна клімату
- Транспорт
- Безпека

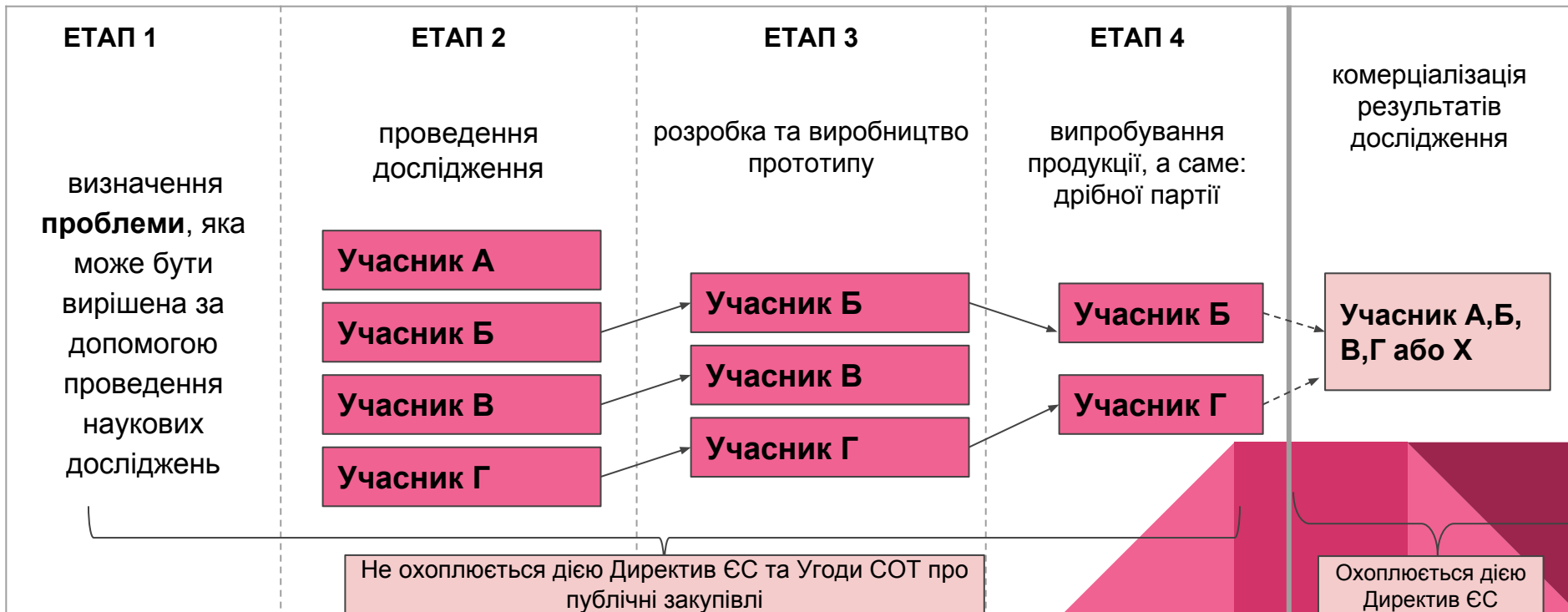
Держава стикається з важливими соціальними та економічними викликами.

Їхнє вирішення часто вимагає трансформацій, які є настільки технологічно вибагливими, що на ринку відсутнє комерційно стійке рішення існуючої проблеми. Виникає потреба у проведенні наукових досліджень (R&D).

Етапи здійснення перед-комерційних закупівель

← Перед-комерційні закупівлі →

← Закупівлі інноваційних рішень →

Перед-комерційні закупівлі

Публічні закупівлі інновацій

Коли?

Виявлена та наявна **проблема вимагає проведення наукових досліджень** для отримання нових рішень. Проблема є зрозумілою, втім всі переваги та недоліки конкуруючих між собою рішень даної проблеми не порівняні та не оцінені.

Проблема **вимагає рішення, яке вже (у незначній кількості) або майже на ринку**. Наукові дослідження не задіяно (вони або вже проведені, або немає необхідності у їх проведенні для вирішення наявної проблеми).

Що?

Державні замовники **заковують наукові дослідження для пристосування рішення до своїх потреб**. Збирають знання про переваги та недоліки альтернативних рішень та запобігають виникненню залежності від постачальника у майбутньому.

Державні замовники **виступають першим покупцем** інноваційної продукції, яка тільки поступає на ринок (коли ще не є широко доступною на ринку на комерційній основі)

Як?

Державні замовники заковують наукові дослідження у декількох учасників паралельно (порівнюючи декілька альтернативних рішень) шляхом проходження декількох етапів (проекування, розробка прототипу, тестування або випробування), оцінки ризиків та переваг. **У ЄС процес здійснення таких закупівель не охоплюється дією Директив ЄС з публічних закупівель.**

Державні замовники заковують значні об'єми інноваційної продукції на комерційній основі. **Закупівлі здійснюються відповідно до вимог Директив ЄС з публічних закупівель.**

Досвід ЄС зі створення умов для здійснення публічних закупівель для інновацій

1. Розроблено **спеціальні процедури**, які спрощують порядок закупівель інновацій (конкурентний діалог та конкурентна процедура з переговорами);
2. Застосування **специфікацій заснованих на функціональному підході** (“Performance-based specification”)
3. Спеціально розроблена **процедура інноваційного партнерства** - застосовується у випадку, коли є проблема, що не може бути вирішена за допомогою наявних на ринку товарів, робіт і послуг, а отже виникає потреба у розробці інноваційного продукту або послуги та його подальшого придбання. Це спеціальна процедура, яка має дозволити створити довгострокове партнерство з метою розробки та наступного придбання інноваційного продукту, послуги або роботи на комерційній основі у великих обсягах. Дана процедура дозволяє не проводити окрему закупівельну процедуру для придбання вже готового інноваційного продукту.

Пропозиції:

1. Використовувати публічні закупівлі, враховуючи їхні значні обсяги, в якості одного із засобів стимулювання розвитку інновацій, що, у свою чергу, може виступити потужним засобом реалізації державної політики з реконструкції економіки України;
2. Доповнити принципи, передбачені ст. 3 Закону України “Про публічні закупівлі”, новим принципом - стимулювання інновацій;
3. Закріпити поняття перед-комерційних закупівель та закупівель інноваційних рішень на законодавчому рівні. З метою підвищення гнучкості у придбанні наукових досліджень виключити перед-комерційні закупівлі з-під дії Закону України “Про публічні закупівлі” овідає міжнародним зобов’язанням України у сфері публічних закупівель;
4. Прискорити процес адаптації законодавства України з державних закупівель до правил ЄС із здійснення закупівель для інновацій, у першу чергу, положень про інноваційне партнерство, перед-комерційних закупівель, застосування специфікацій заснованих на функціональному підході.

Особливості застосування законодавства про державну допомогу до відносин у сфері публічних закупівель наукових досліджень

Перед-комерційні закупівлі

замовник не залишає усі результати та переваги (у тому числі, права інтелектуальної власності) виключно за собою для використання при здійсненні своєї діяльності, а **розділяє їх з учасником на ринкових умовах.**

Не охоплюються Директивами ЄС про публічні закупівлі

Ексклюзивна розробка

переваги та результати від яких (у тому числі, права інтелектуальної власності) залишаються **лише у замовника**, і якими він може розпоряджатися, виходячи із власних потреб для здійснення своєї діяльності за умови, що він самостійно і повністю оплачує їх

Охоплюються дією Директив ЄС про публічні закупівлі

Укладення договору відповідно до Директив про публічні закупівлі

Так

Автоматичне виключення випадків надання державної допомоги

Ні

Додаткова перевірка щодо наявності або відсутності державної допомоги

Сума закупівлі = повна вартість наукових робіт + розумний розмір прибутку - потенційні можливості від комерціалізації

- 1. Вимога від учасників розрахувати знижку на вартість наукових робіт за отримання прав інтелектуальної власності + перевірка фінансовим експертом**
- 2. Виплата учасниками роялті**